

§ 169

Kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunto tarkastuslautakunnalle arviointikertomuksesta 2015

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Lausunto

Kaupunkisuunnittelulautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

Kohta 2.1 Tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten vaikutusten arviointi

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että kaupunkisuunnitteluvirasto on toiminut arviointikertomuksen suositusten mukaisesti. Kaavojen kaavaselostuksiin on vuodesta 2014 lisätty arvio kaavan yhdyskuntataloudellisista vaikutuksista. Vaikutukset on arvioitu siinä laajuudessa kuin ne ovat kaavan merkitykseen nähden olleet tarpeen.

Kaavataloudellisissa laskelmissa on arvioitu kaupungille kaavan toteuttamisesta aiheutuvat investointikustannukset sekä maankäytön kehittämisen johdosta saatavat tonttien myynti- ja vuokratulot.

Kaavatalousarvioinnin laskelmamalleja ja menetelmiä on kehitetty ja yhdenmukaistettu. Laskelmat pohjataan suunnitelmiin ja teknistaloudellisen toimiston kehittämään laskentamalliin, jonka kustannustieto pääosin perustuu kaupungilla yleisesti käytössä olevaan Fore-kustannuslaskentaohjelmaan.

Tuleville käyttäjille kohdistuvia kustannuksia sekä asemakaavojen toteutettavuutta arvioidaan tonttitalouden osalta mm. maaperästä aiheutuvien perustamis- ja pohjanvahvistuskustannuksien, sekä tarpeenmukaisessa määrin pysäköinnin järjestämisen kustannuksien osalta ja ohjataan suunnittelua myös näiltä osin. Kaavojen toteutettavuus ja rakentamisedellytykset varmistetaan suunnitteluprosessin aikana. Lisäksi laaditaan suunnitelmat ja kustannusarviot teknisen huollon järjestelmien toteuttamisesta.

Laajempien yhdyskuntataloudellisten vaikutusten, joista merkittävimpana tulovaikutuksena voidaan pitää kunnallisverotuloja, ei voida määrit-

10.05.2016

tää yksittäisen asemakaavan laatimisen yhteydessä. Kaavoitusvaiheessa uuden alueen asukasjakauman sekä muuttoliikkeen jakautumisen kaupungin sisäiseen, kaupungin ulkopuoliseen ja maahanmuuttoon ennustettavuus on huono. Laajempien yhdyskuntataloudellisen kustannusten osalta merkittävimpiä ovat julkisten palvelujen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Nämä eivät kuitenkaan suoraan määräydy kaavoituksesta ja ovat siten haastavia arvioitavia maankäytön suunnittelun yhteydessä. Kaavoituksella huolehditaan riittävästä aluevarauksista.

Laajennettuja yhdyskuntataloudellisia tarkasteluja on tehty yleiskaavan valmistelun eri vaiheissa. Näitä selvityksiä ovat mm: kaupunkitaloudellisia tarkasteluja yleiskaavan lähtökohdaksi (2012), Helsingin moottoritiealueiden maankäytön muutosten kaupunkitaloudelliset vaikutukset (2013), suurkaupungistumisen kaupunkitalouden vaikutukset yleiskaavan visioon (2013), yleiskaavan kaupallisten vaikutusten arviointi (2014), yleiskaavan taloudellisten vaikutusten arviointi (2015) yleiskaavaehdotuksen yhteydessä sekä kaupunkibulevardien seudulliset vaikutukset (2015), mikä sisältää myös kaupunkitalouden arviointia. Arvioinnit ovat vaikuttaneet yleiskaavaratkaisun sisältöön suunnitteluprosessin eri vaiheissa ja tuottaneet tietoa yleiskaavan jälkeen laadittavaa toteutamisohjelmaa varten. Asemakaavatasolla tavanomaista laajempia yhdyskuntataloudellisia tarkasteluja on tarkoituksenmukaista laatia vain tarvittaessa. Toteutettuna esimerkkinä voidaan mainita Saukonlaiturin toteutettavuustarkastelu, jonka yhteydessä selvitettiin muun muassa alueen toteutustavan ja kaupungin kassavirran suhdetta.

Kohta 3.3 Dokumentoinnin puutteet

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- tukkutorin, hankintakeskuksen, ympäristökeskuksen, kaupunginorkesterin, Työterveys-liikelaitoksen ja kaupunkisuunnitteluviraston tulee jatkossa toimittaa Talpaan, osana tilinpäätösaineistoa, sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että kaupunkisuunnitteluvirasto on tallentanut tilinpäätöstyötilaan sitovien tavoitteiden toteutum tiedot tilinpäätösaikataulun mukaisesti. Sitovien tavoitteiden toteumadokumentit ovat valmistuneet vasta tilinpäätösaikataulun jälkeen. Vuoden 2015 kaavoituksen arviointi ja seuranta (Karvi-raportti), jossa kaavoituksen kerrosalamäärät ja niiden sijoittuminen kaupunkirakennevyöhykkeille osoitetaan, oli valmis vasta helmikuun alussa, esiteltiin kaupunkisuunnittelulautakunnalle 9.2.2016.

10.05.2016

Joukkoliikenteen kuljetusosuuksien raportti "Liikenteen kehitys Helsingissä 2015" valmistui huhtikuussa ja esiteltiin lautakunnalle 19.4.2016. Näitä raportteja ei siis ole voinut toimittaa tilinpäätösaikataulussa. Varsinainen kerrosalaskentataulukko on ollut nähtävillä Helmessä. Virasto huolehtii vastaisuudessa tämän laskentataulukon tilinpäätöstietoihin.

Kohta 5.7 Pyöräilyn edistämishjelman toteutuminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- kaupunkisuunnitteluvirastolle ja rakennusvirastolle tulee asettaa yhteiset mittarit ja tavoitteet pyöräilyinfran toteuttamiseen ja vaikutusten seuraamiseen.
- kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston tulee kohdentaa pyöräilyn edistämisen määrärahat ensisijaisesti baanaverkon ja pyöräilyn muiden pääväylien rakentamiseen.
- toteuttaa pyöräpysäköinnin investointiohjelman mukaiset suunnitelmat.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että pyöräilyn edistämishjelmassa esitetty pyöräliikenteen koordinaatioryhmä on perustettu viime vuoden (2015) loppusyksystä. Koordinaatioryhmässä on kaupunkisuunnitteluviraston, rakennusviraston ja kaupunginkanslian edustajat. Ryhmälle on asetettu tehtäväksi määrittää yhteiset tavoitteet ja tavoitteiden toteutumisen seurannalle mittarit. Kaupunkisuunnitteluvirasto on vuoden 2017 toimintasuunnitelman tavoitteisiin asettanut muihin toiminnallisiin tavoitteisiin pyöräilyn edistämisen yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa. Tavoitteen saavuttamiseksi on asetettu vuodelle 2017, että rakennusviraston kanssa on sitouduttu yhteisiin tavoitteisiin pyöräliikenneinfran toteuttamisesta ja sovittu miten tavoitteen toteutumista yhdessä seurataan.

Kevään 2016 liikenteen investointiohjelmaa varten priorisoitiin pyöräliikennehankkeista kantakaupungin pyöräverkon 2025 reittejä sekä baanaverkkoa. Priorisointia kehitetään jatkossakin vastaamaan kysyntää ja verkkojen täydentymistä.

Kaupunkisuunnitteluvirasto on asettanut määrä- ja taloustavoitteisiin toiminnan laajuustietoihin, että pyöräpysäköintipaikkoja suunnitellaan vuosittain vähintään 300 kpl. Tällä pystytään vastaamaan pyöräpysäköinnin kehittämishjelmassa (2014-2018) asetettuihin tavoitteisiin. Pyöräilyn koordinaatioryhmän tehtävänä on keventää pyöräpysäköinnin lisäämisen viranomaistyötä, jolloin pysäköintipaikkojen lisääminen olisi nykyistä nopeampaa ja helpompaa.

Kohta 5.11 Katu- ja puistosuunnitelmien toteuttaminen

10.05.2016

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston tulee yhteistyössä ja mahdollisimman samanaikaisella suunnittelulla varmistaa, etteivät laadittavat liikennesuunnitelmat aiheuta muutoksia katusuunnitelmiin.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että omalta osaltaan pitää huolen infrasuunnittelun sujuvasta yhteistyöstä rakennusviraston kanssa. Tänä vuonna (2016) kaupunkisuunnitteluvirastolla on yhteistoimeksianto rakennusviraston kanssa ratapihan alittavasta pyörätiestä ja Mäkeläkadusta. Tarkoituksena on teettää ja ohjata yhteistyönä liikennesuunnitelmasta toteutuksen mahdollistavaan suunnitelmaan asti. Kaupunkisuunnitteluvirasto osallistuu myös rakennusviraston sisäiseen auditointiin, jossa ristiin tarkistetaan ja kehitetään liikennesuunnitteluprosessia ja infrasuunnittelun prosessia. Auditoinnin yhteydessä kiinnitetään huomiota samanaikaisen suunnittelun vaatiman tiedonkulun kehittämiseen.

Kaupunkisuunnitteluvirastossa on uudistettu viime vuosina pyöräliikenteen suunnitteluohjeet. Nämä ovat aiheuttaneet liikennesuunnitelmiin päivitystarpeita, jolloin se on saattanut vaikuttaa jo katusuunnitteluprosessissa olevan suunnitelman sisältöön. Näiden osalta kaupunkisuunnitteluviraston tehtävänä on informoida muutokset niin ennakoivasti kuin mahdollista katusuunnitteluprosessiin, mikä edellyttää ajantasaista tietoa katusuunnitteluprosessissa olevista kohteista.

Käsittely

Lautakunta päätti muuttaa asioiden käsittelyjärjestystä siten, että se käsitteli asian Vp 5 asian Vp 4 jälkeen.

Esittelijä

virastopäällikkö
Mikko Aho

Lisätiedot

Leila Koivulehto, erityissuunnittelija, puhelin: 310 37343
leila.koivulehto(a)hel.fi
Rikhard Manninen, yleiskaavapäällikkö, puhelin: 310 37160
rikhard.manninen(a)hel.fi
Olavi Veltheim, asemakaavapäällikkö, puhelin: 310 37340
olavi.veltheim(a)hel.fi
Reetta Putkonen, liikennesuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 37079
reetta.putkonen(a)hel.fi

Liitteet

1

[Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2015](#)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin kaupungin hallinnon ja talouden tarkastussäännön mukaan tarkastuslautakunnan tulee laatia kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta arviointikertomus valtuustolle. Kertomuksesta tulee hankkia tarkastussäännön mukaisesti kaupunginhallitukselta ja muilta kaupungin toimielimiltä tarvittavat lausunnot valtuustolle toimitettavaksi. Tarkastuslautakunta pyytää kaupunkisuunnittelulautakunnan lausuntoa kertomuksen kohdista 2.1, 3.3, 5.7 ja 5.11.

Tarkastuslautakunta on pyytänyt kaupunkisuunnittelulautakuntaa antamaan asiasta lausunnon tarkastuslautakunnalle 11.5.2016 mennessä.

Esittelijä

virastopäällikkö
Mikko Aho

Lisätiedot

Leila Koivulehto, erityissuunnittelija, puhelin: 310 37343
leila.koivulehto(a)hel.fi
Rikhard Manninen, yleiskaavapäällikkö, puhelin: 310 37160
rikhard.manninen(a)hel.fi
Olavi Veltheim, asemakaavapäällikkö, puhelin: 310 37340
olavi.veltheim(a)hel.fi
Reetta Putkonen, liikennesuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 37079
reetta.putkonen(a)hel.fi

Liitteet

1 [Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2015](#)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

[Sosiaali- ja terveyslautakunta 03.05.2016 § 104](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

"Arviointikertomuksen kohta 2.1: Tarkastuslautakunnan antamien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Vuoden 2013 arviointikertomuksessa sosiaali- ja terveystoimi sai suosituksia liittyen mm. sitovien toiminnallisten tavoitteiden seurantaan ja dokumentointiin, tavoitteiden esittämiseen, hankinta- ja kilpailuttamisosaamiseen, tietojärjestelmien kustannushyötyanalyysiin, toimenpiteisiin kaupunkilaisten terveyserojen kaventamiseksi, nuorten toimeentulotukiasiakkaiden syrjäytymisen ehkäisemiseen, kuntouttavan työtoiminnan tuloksiin, nuorten päihdehuoltoon pääsyyn, vammaispalvelulain henkilökohtaisen avustajapalvelun toteutumiseen sekä omaishoidon lakisääteisen vapaan järjestämiseen ja riittävyteen.

Sosiaali- ja terveystoimi on ryhtynyt toimenpiteisiin tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten pohjalta.

Hankinta- ja kilpailuttamisosaamisesta vuoden 2015 tarkastusraportissa todetaan, että suositukset ovat toteutuneet melko hyvin. Hankinta- ja kilpailuttamisosaamisen kehittämisellä on ollut myönteisiä vaikutuksia sosiaali- ja terveystoimen hankintaprosessiin. Esimerkiksi sosiaalisia kriteerejä ja ympäristönäkökohtia on sisällytetty kilpailutuksiin. Myös sopimuskauden aikaista toimintaa on tehostettu. Hankinta-asiantuntijat pitävät sopimuksen allekirjoituksen jälkeen a.o. toiminnan osastossa tilaisuuden, jossa käydään läpi sopimus, kerrotaan sopimuksen valvonnan tärkeydestä ja sovitaan reklamaatioon liittyvistä toimintatavoista.

Vuoden 2015 arviointikertomuksessa todetaan virastojen tietojärjestelmähankkeissa tavoitteiden toteutuvan vain osittain. Tietojärjestelmien kustannushyötyanalyysin käytettävyydessä on puutteita. Kaupungin tietohallinnon hankeohjausryhmässä on käsitelty asiaa ja todettu, että kustannusten ja hyötyjen seurannan ohjetta tullaan kaupunkitasolla uusimaan. Lisäksi todettiin, että kustannus ja hyötylaskelmien tekemiseksi tarvitaan kaupunkitasolla yhtenäinen malli, joka mahdollistaa vertailun.

Arviointikertomuksessa todetaan terveyserojen kaventamiseen tähtäävien toimenpiteiden toteutuneen hyvin. Virasto tekee kiinteää yhteistyötä muiden hallintokuntien kanssa päämäärän saavuttamiseksi. Helsinkiläisiä kannustettiin savuttomuuteen, vastuulliseen alkoholinkäyttöön ja lihavuuden ehkäisyyn. Palveluja muotoiltiin eri asiakassegmenttien tarpeisiin ja resursseja kohdennettiin eri toiminnoissa mm. paljon palveluja tarvitseville. Sosiaali- ja terveystoimi on aloittanut terveys- ja hyvinvointierojen seurannan mittareiden määrittelyn ja käyttöönoton. Tavoit-

teena on tunnistaa korkean hyvinvointiriskin asiakkaita ja kohdentaa voimavaroja heidän palveluunsa. Sosiaalisen raportoinnin menetelmällä tuotetaan laadullista tietoa asiakastyöstä, ja sen kautta saadaan tietoa sosiaaliseen hyvinvointiin vaikuttavista rakenteellisista tekijöistä. Savuton Helsinki -ohjelmaa on toteutettu vuodesta 2007 asti. Ohjelman kuluessa on rakennettu Helsinkiin toimivat rakenteet ja käytännöt tupakoinnin ehkäisyn ja vähentämisen tueksi. Helsinkiläisten tupakointi on vähentynyt.

Arviointikertomuksen mukaan nuorten toimeentulotukiasiakkaiden osalta tavoitteet ovat toteutuneet melko hyvin ja osa vaikutuksista on myönteisiä. Toimeentulotuen käsittelyajan keskiarvo on 6 päivää. Käsittelyaikoihin vaikuttaa perustoimeentulotuen siirtyminen Kelaan; osaavaa henkilökuntaa on siirtynyt jo uusiin tehtäviin ja määräaikaisia työntekijöitä on tullut tilalle. Sähköistä asiointia on edelleen kehitetty vuoden 2013 arviointikertomuksen jälkeen ja noin 21 % toimeentulotukihakemuksista tulee sähköisinä. Asiakastyöhön käytetyn ajan osalta virasto toteaa, että sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät tekevät edelleen osan perustoimeentulotuen päätöksistä. Tilanne tulee tämän osalta muuttumaan vuoden 2017 alusta, jolloin perustoimeentulotuki siirtyy Kelaan ja erityisesti sosiaaliohjaajien työ tulee painottumaan asiakasvastaanottoon ja lähityöhön.

Kuntouttavan työtoiminnan osalta tullaan saavuttamaan asiakasmääriä koskevat asetetut määrälliset tavoitteet.

Henkilökohtaisen avustajapalvelun toteutumisen osalta virastossa on ollut käynnissä rakennemuutos, jonka avulla yhä useammalle henkilölle on kyetty tuottamaan palvelua.

Virasto on ottanut käyttöön omaishoitajien lakisääteisen vapaan toteuttamiseksi mm. palvelusetelin. Käytännössä kaikille halukkaille voidaan nykyisin tarjota lakisääteinen loma.

Sosiaali- ja terveysvirasto arvioi, että se on kyennyt vastaamaan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitettyihin suosituksiin ja toimenpiteillä on myös ollut vaikutusta.

Arviointikertomuksen kohta 3.3: Dokumentoinnin puutteet

Arviointikertomuksessa todetaan, että mm. sosiaali- ja terveysviraston tulee kiinnittää huomiota siihen, että kaikkien sitovien tavoitteiden osalta toimitetaan Talpaan, osana tilinpäätöstä sellaiset dokumentit, joiden perusteella toteutuminen voidaan varmentaa. Sosiaali- ja terveysvirasto on osana vuoden 2015 tilinpäätöstä toimittanut Talpaan dokumentin, jossa on kuvattu jokaisen sitovan tavoitteen mittari, mittarin laskentatapa, tietojen lähde sekä mittarin toteuma. Tietojen lähde on useimmissa

tapauksissa tietty tilastoportaalin tai Ecomedin vakioraportti, josta to-
teuma on vaivatta todennettavissa. Näin toimitaan myös jatkossa.

Arviointikertomuksen kohta 5.9: Yhteistyön toimivuus lastensuojelun ja lasten ja
nuorten peruspalvelujen välillä

Arviointikertomuksessa todetaan, että sosiaali- ja terveysviraston, ope-
tusviraston ja varhaiskasvatusviraston tulee lisätä ohjeistusta ja tiedo-
tusta erityisesti päiväkoteihin, neuvoloihin ja kouluterveydenhuoltoon
tietoisuuden lisäämiseksi lastensuojelun menettelytavoista sekä luoda
yhteinen koulutuskokonaisuus monialaisesta työotteesta, yhteistyöstä
ja vastuusta lasten hyvinvoinnissa ja suojelussa. Arviointikertomukses-
sa todetaan edelleen, että sosiaali- ja terveysviraston tulee laatia las-
tensuojelun ja neuvoloiden työntekijöiden välille yhteinen toimintamalli,
jonka avulla tiedonvaihtoa ja yhteistyötä voidaan lisätä. Sosiaali- ja ter-
veysviraston tulee ohjeistaa lastensuojelua sosiaalihuollon asiakkaan
asemasta annetun lain 17 §:n perusteella lapsen edun mukaiseen yh-
teistyöhön viranomaisien kanssa ja kehittää yhtenäisiä lastensuojelun
laatusuosituksen mukaisia toimintakäytänteitä. Sosiaali- ja terveysvi-
raston tulee edelleen ryhtyä toimenpiteisiin pätevän henkilöstön saami-
seksi ja henkilöstön pysyvyyden lisäämiseksi lastensuojelussa.

Ohjeistuksen, tiedotuksen ja koulutuksen osalta virasto toteaa, että las-
tensuojelun ja peruspalvelujen välillä on yhteistyössä laaditut kattavat
toimintaohjeet ja yhteistyökäytännöt, joita päivitetään säännöllisesti
(mm. sosiaali- ja terveysviraston ja varhaiskasvatusviraston yhtenäiset
pysyväisohjeet, monihallintokuntaisesti valmisteltu riski- ja suojaavat te-
kijät- opas, huoli puheeksi- koulutukset). Neuvolan ja kouluterveyden-
huollon työntekijöille on järjestetty koulutusta lastensuojelun toiminta-
käytännöistä ja yhteistyöstä. Lastensuojelun kaikissa toimipisteissä on
säännölliset konsultaatioajat yhteistyökumppaneille.

Sosiaali- ja terveysvirasto ja varhaiskasvatusvirasto pilotoivat tänä
vuonna THL:n luo luottamusta – suojele lasta verkkokoulutusta, joka on
lastensuojeluilmoitusvelvollisille tarkoitettu koulutuskokonaisuus. Kou-
lutuksessa ja siihen liittyvässä oppaassa on koottuna monialaisen yh-
teistyön periaatteita, toimintatapoja sekä lakeja ja muita säädöksiä, jot-
ka ohjaavat tietojen keskinäistä luovuttamista ja yhteistyötä lapsen suo-
jelemiseksi. Pilotoinnin jälkeen verkkokoulutusmalli on mahdollista ot-
taa laajempaan koulutuskäyttöön lapsiperheiden palveluissa.

Helsingin kokoisessa kaupungissa haasteena on ohjeiden ja työkäytän-
töjen jalkauttaminen käytännön toimintaan. Tämä edellyttää kaikkien
toimintojen johtamisessa ohjeiden ja käytäntöjen jatkuvaa esilläpitoa.
Lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin alueelliset johtamisrahen-

10.05.2016

teet osaltaan mahdollistavat yhteistyöstä ja tiedonkulusta sopimisen ja seurannan.

Lastensuojelun yhteisistä toimintamalleista neuvolan ja opetusviraston kanssa, sosiaali- ja terveystieteiden toteam, että lastensuojelulle ja neuvoloille on laadittu yhteistyöohje. Yhteistyöohjeessa on kuvattu toimintakäytännöt mm. konsultaatioissa ja lastensuojeluilmoituksissa. Yhteistyöohjetta päivitetään vastaamaan esiin nousseita yhteistyön ongelmakohtia.

Opetusviraston kanssa on kuvattu koulun ja lastensuojelun yhteistyökäytännöt, kun lapsella on vakavia koulunkäyntiongelmia ja lastensuojelutarve (ns. Vakava-toimintamalli). Perusopetuksen loppuvaiheessa ja syrjäytymisriskissä olevien oppilaiden tukemiseen on kehitetty opettajan ja sosiaaliohjaajan työparityöskentelyä (ns. Ote-opetus), jonka tavoitteena on oppilaan peruskoulun loppuunsaattaminen ja kiinnittyminen toisen asteen opetukseen.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ohjeistamisessa on lapsen asioista vastaaville sosiaalityöntekijöille loppuvuonna 2015 annettu ohjeistus virantoimitusvelvollisuudesta. Ohje on laadittu yhteistyössä henkilöstön kanssa. Ohjeessa on korostettu mm. sosiaalityöntekijän oikeutta ja velvollisuutta luovuttaa ja saada lapsen asioita koskevia tietoja muilta viranomaisilta.

Ohjeistuksen lisäksi myös toimintarakenteita kehittämällä pyritään lisäämään monialaista yhteistyötä lapsen asioissa. Osana sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden uudistamista perustetaan perhekeskuksia. Eri alojen ammattilaisia yhteen kokoavat perhekeskukset helpottavat monialaista yhteistyötä lapsiperheiden palveluissa. Uudistamisen ensivaiheessa on käynnistynyt Vuosaaressa moniammatillisen palvelutarpeen arvioinnin kokeilu. Paljon palveluita tarvitsevan lapsen ja perheen palvelutarpeen arvioi moniammatillinen työryhmä, jossa on mukana myös lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä. Toimintamalli on tarkoitus laajentaa myöhemmin koko kaupunkiin.

Kansallisten lastensuojelun laatusuosituksen pohjalta on keväällä 2016 laadittu ns. huoneentaulu, jossa määritellään mitä laatusuosituksen periaatteet tarkoittavat Helsingin lastensuojelussa.

Lastensuojelun pätevän henkilöstön rekrytoimiseksi sosiaali- ja terveystieteiden virasto tekee yhteistyötä Helsingin yliopiston kanssa ja järjestää rekrytointikampanjoita. Sosiaalihuollon ammattihenkilölaki tuli voimaan maaliskuussa 2016 ja kiristi sosiaalityöntekijöiden sijaisten kelpoisuusvaatimuksia. Lakimuutoksen johdosta sosiaalityöntekijöiden sijaisten rekrytointi on vaikeutunut. Ongelma koskee kaikkia kuntia. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden palkat ovat jääneet jälkeen pääkaupunkiseudun

palkkatasosta. Sosiaali- ja terveysvirasto selvittää mahdollisuudet palkantarkistuksiin sosiaalityöntekijöiden saatavuuden varmistamiseksi.

Arviointikertomuksen kohta 5.12: Sosiaali- ja terveysviraston yhdistäminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että sosiaali- ja terveysviraston tulee parantaa erityisesti päihde- ja mielenterveysasiakkaiden asumisen hoidotekijä, lisätä palveluneuvontaa ja ohjausta erityisesti haavoittuville asiakasryhmille ja vahvistaa asiakkaiden ja heidän omaistensa osallisuutta palvelujen sisällön määrittelyssä, sekä selvittää viraston hallinnon ja tukipalvelujen järjestämisen ongelmakohdat ja etsiä niihin ratkaisuja.

Sosiaali- ja terveysvirasto toteaa, että Helsingissä on jatkuvat jonot psykiatria- ja päihdeasiakkaiden tuki- ja palveluasumiseen. Palveluketju ja siihen liittyvä arviointi on sujuvaa. Markkinoilla on kapasiteettia, min-
kä käytölle rahoitus asettaa omat reunaehdot. Psykiatrian ja päihdehuollon avopalveluja pystytään jalkauttamaan aiempaa enemmän asumispalvelu-
yksiköihin. Yhteistyötä kiinteistöviraston kanssa kehitetään, jotta erityisasuminen kohdentuisi oikein ja olisi riittävää.

Sosiaali- ja terveysvirastossa kehitetään asiakasosallisuussuunnitelmien pohjalta uudenlaisia asiakkaiden kuulemiskampanjoita sekä hyödynnetään nykyisiä monikanavaisia palaute- ja vaikuttamiskanavia. Palvelukulttuuria kehitetään lisäämällä henkilöstön asiakaspalveluosamista. Moniammatillista palvelutarpeen arviointia ja vastuutyöntekijämallia hyödynnetään asiakastarpeisiin vastaamisessa.

Terveysasemilla ja lisääntyvässä määrin terveys- ja hyvinvointikeskusten toimintamallissa vahvistetaan ja laajennetaan vastuuhenkilömallia. Vastuuhenkilömalli on paljon palveluita tarvitsevien huolenpitoasiakkaiden koordinoitu kokonaispalvelu, jonka kohderyhmänä ovat korkean hyvinvointiriskin henkilöt. Asiakkaat saavat vastuuhenkilön, jonka kanssa laativat hyvinvointisuunnitelman ja jolta saavat valmentavan tuen ja koordinoitua palvelukokonaisuuden. Mallin onnistumista edistää huhtikuussa 2015 päätettyjen viraston terveys- ja hyvinvointi-indikaattoreiden kirjaaminen ja raportoinnin kehittäminen, jotta korkean riskin asiakkaat löydettäisiin. Tavoitteena on vaikuttavuus-, saatavuus- ja tuottavuusnousu.

Asiakkaiden, vertaistoimijoiden ja omaisten roolia ja osallisuutta on ohjelmallisesti lisätty psykiatria- ja päihdepalvelujen suunnittelussa ja toiminnassa. Terveys- ja hyvinvointikeskusten riskiryhmien etsiminen ja tunnistaminen -prosessissa tullaan jatkossa kohdentamaan resurssia haavoittuvien asiakasryhmien tavoittamiseen. Päivystyksessä on aloitettu pilotti sairaalasosiaalityön laajentamisesta lauantaille sosiaalityön tarpeiden kartoittamiseksi ja palveluohjauksen parantamiseksi. Psykiat-

10.05.2016

rian päivystyksen vuonna 2015 toteutetun integroitumisen myötä edellytykset asiakkaiden kokonaisvaltaiselle hoidon tarpeen arviolle ja hoidon toteutumiselle ovat parantuneet. Päivystyksessä kiinnitetään huomiota paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden ohjaamiseen säännöllisen hoitosuhteeseen.

Suun terveydenhuollossa jatketaan ja laajennetaan ns. Meilahtimallia, jossa paljon palveluja tarvitsevia haavoittuvia asiakasryhmiä ohjataan suun terveydenhuollon päivystyksestä säännölliseen hammashoittoon ja muihin tarvittaviin sote-palveluihin.

Iäkkäiden henkilöiden palveluneuvontaa on vahvistettu aloittamalla keskitetty puhelinpalveluneuvonta Seniori-info 1.2.2016. Tukevasti kotona -hankkeen myötä sosiaali- ja lähityön sosiaaliohjaajat ovat jalkautuneet terveysasemille vahvistamaan iäkkäiden henkilöiden palveluohjausta. Tällä hetkellä valmistellaan keskitetyn palveluneuvonnan, -ohjauksen ja palvelutarpeen arvioinnin -toimintamallia. Keskitetty malli yhdenmukaistaa käytäntöjä ja turvaa tasalaatuisen ohjauksen sekä yksinkertaistaa asiakkaiden näkökulmasta palveluihin hakeutumista.

Ikäihmisiä on osallistunut mm. sosiaali- ja terveysviraston internet-sivujen käyttäjätestaukseen ja monipuolisen palvelukeskuskonseptin kehittämiseen. Omaisille järjestetään omaisten iltoja ja omaiset otetaan mukaan hoidossa olevan ikääntyneen hoidon suunnitteluun. Kokemusasiantuntijoiden käyttöä palvelujen kehittämisessä pyritään lisäämään.

Sosiaali- ja terveysvirasto on teettänyt selvityksen hallinnon rakenteen kehittämistarpeista. Selvitystä hyödynnetään osana kaupungin johtamisjärjestelmän uudistusta, jossa kaikilla toimialoilla hallintoa keskitetään ja tehtäviä arvioidaan. Lisäksi virastossa arvioidaan hallintoa myös tulevan sote-lainsäädännön tarpeiden näkökulmasta.

Arviointikertomuksen kohta 5.13: Palvelujen järjestäminen muistisairaille

Arviointikertomuksessa todetaan, että sosiaali- ja terveysviraston tulee varhaistaa muistisairaiden diagnosointia tekemällä kotihoidon asiakkaille moniammatillinen arviointi aikaisessa vaiheessa ja lisäämällä muistitestausta terveysasemilla.

Muistitutkimuksiin liittyviä ohjeistuksia on päivitetty ja henkilökuntaa on lisäkoulutettu. Muistitestausta on lisätty terveysasemilla ja testausaikoja on ollut hyvin saatavilla. Vuoden 2016 alusta ns. Cerad-testausta on tehty terveysasemilla omana toimintana ostopalvelun sijaan.

Muistitestausten lisääminen terveysasemilla näyttää lisänneen läheteiden määrää geriatrian poliklinikalle vuoteen 2015 verrattuna. Geriatrian poliklinikan resursseja on vahvistettu ja muistikoordinaattoritoiminta on

keskitetty hallinnollisesti geriatrian poliklinikalle 1.3.2016. Geriatrian poliklinikan odotusajat ovat lyhentyneet vuoteen 2015 verrattuna. Toimintaa kehittämällä on poistettu päällekkäistä työtä ja työnjakoa on selkeytetty esim. kotihoidon lääkäreiden kanssa. Muistikoordinaattorit ja geriatriit toimivat alueilla tiimeinä, jolloin voidaan vahvistaa muistisairausdiagnoosin saaneiden henkilöiden seurantaa ja turvata kotona asumista. Tavoitteena on, että potilaita diagnosoidaan tulevaisuudessa aikaisemmin ja toimintaa kehitetään kansallisen muistiohjelman linjausten suuntaisesti.

Kotihoidossa muistitestaus tehdään säännöllisen kotihoidon asiakkaille ja tarvittaessa kotihoidon tukipalveluasiakkaille. Muistisairauksien diagnostiikka aloitetaan yhteistyössä lääkärin kanssa ja lääkäri tekee lähe-tearvion jatkotutkimuksista geriatrian poliklinikalle.

Arviointikertomuksessa todetaan edelleen, että sosiaali- ja terveysviraston tulee kehittää muistisaira-an arjen toimintaa tukevaa kuntoutusta eri ammattialojen yhteistyönä sekä ottaa käyttöön muistisairasta ja hänen turvallisuuttaan tukevia apuvälineitä ja teknologiaa.

Kotihoidon asiakkaiden toimintakyvyn ylläpitämisen ja edistämisen tueksi kehitetään kotikuntoutusta kuntoutuksen osaamiskeskuksen fysio- ja toimintaterapeuttien ja etäkuntoutuksen avulla. Kotihoidossa on kehitetty moniammatillinen kotikuntoutusmalli yhteistyössä kuntoutuksen osaamiskeskuksen fysio- ja toimintaterapeuttien sekä kuntoutukseen osallistuneiden asiakkaiden kanssa. Pää tavoitteena on auttaa asiakasta, myös muistisairasta; asumaan kotonaan mahdollisimman pitkään. Kokeilussa todettiin, että muistisaira-an asiakkaan kuntoutuksessa läheisten mukanaolo ja terapeuttien ja muun henkilökunnan pysyvyys on onnistuneen kotikuntoutuksen edellytys. Yhdellä palvelualueella on kokeiltu kuvallisia etäkuntoutuskäyntejä kotihoidossa asiakkaiden toimintakyvyn ja aktiivisen arjen tukemiseksi omassa elinympäristössä. Etäkuntoutuskäynnit laajennetaan jokaiselle palvelualueelle teknisten ongelmien ratkettua. Uusia teknologisia ratkaisuja pyritään hyödyntämään, esimerkiksi käynnistymässä on kokeilu GPS-rannekkeen käytöstä kotihoidon asiakkaan paikantamiseen ja vuoden 2016 aikana kokeillaan lääkäreiden etähoitokäyntejä.

Suunnitelmissa on vahvistaa geriatrian poliklinikan alueellisia tiimejä kuntoutuksen osaamiskeskuksen fysio- ja toimintaterapeuteilla, jotta ylläpidetään muistisaira-an henkilön toimintakykyä ja edesautetaan toimivien apuvälineiden ja teknologisten ratkaisujen valinnoissa ja opetuksessa. Geriatriisella poliklinikalla kokeillaan kevään 2016 puheterapeuttien kognitiivista stimulaatioryhmätoimintaa.

Arviointikertomuksessa todetaan, että viraston tulee lisätä erityisesti muistisairaille suunnattua palveluasumista esimerkiksi dementia- kotien muodossa siten, että asumiseen liittyviä palveluja voidaan sairauden edetessä lisätä tarpeen mukaan.

Muistisairaiden asiakkaiden kotona asumista tuetaan kehittämällä erilaisia toimintamalleja (mm. kotikuntoutus, etähoito ja -kuntoutus, teknologian hyödyntäminen). Kaupungin omissa palveluasumisen yksiköissä yksittäisiä palveluasuntoja muunnetaan peruskorjauksen yhteydessä muistisairaiden ryhmäkodeiksi.

Monipuolinen palvelukeskuskonsepti on ikääntyneille ja työttömille helsinkiläisille palveluja ja toimintamahdollisuuksia tarjoava kokonaisuus. Tavoitteena on koota erilaiset ikääntyneiden hyvinvointipalvelut kokonaisuudeksi.

Monipuolisessa palvelukeskuskonseptissa kehitetään myös muistikylä-konseptia sekä suunnitellaan konkreettisesti muistikylän perustamista entisen Koskelan sairaalan alueelle. Koskelan muistikylä olisi suojaisa, turvallinen sekä viihtyisä ympäristö, jossa erilaisilla teknologisilla ratkaisuilla tuetaan asukkaiden liikkumista, turvallisuutta, itsemääräämiskeutta sekä valinnan- ja liikkumisen vapautta. Muistikylässä tulee olemaan monimuotoista toimintaa, erilaisia hyvinvoinnin ja vapaa-ajan palveluja sekä monipuolisen palvelukeskuksen konseptin mukaisten toimintojen lisäksi sosiaali- ja lähityön ja kotihoidon palveluja sekä omaishoidon toimintakeskus."

Esittelijä

vs. virastopäällikkö
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jussi Lind, talous- ja strategiapäällikkö, puhelin: 310 42246
jussi.lind(a)hel.fi

[Nuorisolautakunta 28.04.2016 § 46](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Lausunto

Nuorisolautakunta antoi tarkastuslautakunnalle vuoden 2015 arviointikertomuksen kohdista 2.1 ja 5.14 seuraavan lausunnon.

Tarkastuslautakunta toteaa kohdassa 2.1, että kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

10.05.2016

Nuorisoasiainkeskus on vuosittain ottanut toiminnassaan huomioon arviointikertomuksessa esitetyt suositukset. Lisäksi nuorisoasiainkeskus on antanut tarkastuslautakunnalle pyydetty selvitykset toimenpiteistä, joihin virasto on ryhtynyt esitettyjen suositusten johdosta.

Tarkastuslautakunta toteaa kohdassa 5.14, että työväenopiston ja nuorisoasiainkeskuksen tulee jatkaa suurten kaupunkien välistä yhteistyötä siten, että yksikkökustannustiedoista voitaisiin saada nykyistä vertailukelpoisempia selvittämällä esimerkiksi toiminnan sisällöstä, kustannuslaskennallisista eristä ja erilaisesta organisoinnista johtuvat eroavuudet.

Nuorisoasiainkeskus on tehnyt pitkään yhteistyötä pääkaupunkiseudun kuntien nuorisotoimien kanssa. PKS-kuntien kanssa on luotu muun muassa yhteiset toiminnalliset tunnusluvut nuorisotyöhön.

Lisäksi nuorisoasiainkeskus on ollut perustamassa Kanuuna-verkostoa, joka on Suomen 27 suurimman kunnan kehittämisverkosto. Verkosto on toiminut Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella vuodesta 2007. Verkoston tarkoituksena on luoda ja ylläpitää edellytyksiä kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämiseksi kunnissa ja kuntien yhteistyönä. Kanuuna-verkosto järjestää vuosittain työseminaareja ja koulutuksia sekä koordinoi verkoston sisäisiä kehittämis- ja tutkimushankkeita.

Kanuuna-verkoston yhtenä kehittämiskohteena on ollut yhteisten tunnuslukujen kerääminen ja niiden yhteismitallisuuden kehittäminen. Eri-tyisesti toiminnan yksikkökustannusten vertaaminen on ollut vaikeaa, koska kuntien palvelut eroavat huomattavasti toisistaan. Nuorisoasiainkeskus pyrkii osaltaan edistämään Kanuunan kehittämistyötä, joka parantaisi yksikkökustannusten vertailtavuutta.

Esittelijä

nuorisotoimenjohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Pekka Sihvonen, kehittämispäällikkö, puhelin: 310 89034
pekka.sihvonen(a)hel.fi

[Direktionen för svenska arbetarinstitutet 28.04.2016 § 23](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Utlåtande

Direktionen för svenska arbetarinstitutet gav följande utlåtande

Punkt 2.1

10.05.2016

Direktionen för Helsingfors arbis har tagit del av revisionsnämndens rekommendationer och ser till att verket följer desamma.

Punkt 5.14

Direktionen ålägger Helsingfors arbis operativa ledning att i samarbete med det finska arbetarinstitutet initiera en jämförelse av vad skillnaderna i nettokostnaderna per lektion i de sex största städernas institut beror på. Som utgångspunkt använder man den rapport som gjordes av Ramboll mellan instituten i huvudstadsregionen år 2013, där bland annat finansiering, personal och verksamhet jämfördes. Arbetet görs under hösten 2016.

Direktionen påpekar dock att den kostnad på 127 euro som nämns i revisionsberättelsen härrör sig från stadens finska arbetarinstitut. Nettokostnaden per lektion på Helsingfors arbis var år 2015 110 euro.

Behandling

[28.04.2016 Enligt förslaget](#)

Till första meningen under 5.14 bifogas "operativa ledning".

Föredragande

rektor
Moa Thors

Upplysningar

Pamela Granskog, biträdande rektor: 0931049461
pamela.granskog(a)arbis.hel.fi